

Aripiprazoltoevoeging bij de behandeling van therapieresistente depressie bij ouderen

N.A. MUNIR, P. MICHIENSEN

Therapieresistente depressie komt vaak voor en is potentieel levensbedreigend bij ouderen, bij wie weinig bekend is over de voordelen en de risico's van toevoeging van farmacotherapie. In de praktijk worden verschillende combinaties van middelen geprobeerd. Tot op heden is lithium het enige bewezen effectieve middel gebleken als toevoeging bij standaardbehandeling van depressie bij ouderen. Deze toevoeging wordt echter slecht getolereerd bij deze leeftijdsgroep.

Lenze e.a. (2015) onderzochten het effect en de veiligheid van toevoeging van aripiprazol aan de behandeling van therapieresistente depressie bij ouderen (> 60 jaar), in een gerandomiseerd, dubbelblind, placebogecontroleerd onderzoek in drie centra in de vs en Canada. Therapieresistentie werd gedefinieerd als geen remissie na minstens 12 weken behandeling met ten minste de hoogst getolereerde dosis venlafaxine. Remissie werd gedefinieerd als een score van 10 of lager op de *Montgomery Asberg Depression Rating Scale* (MADRS) en depressie als een score van 15 of hoger.

Van midden 2009 tot eind 2013 werden 468 patiënten met depressie geïnccludeerd die venlafaxine als medicatie ontvingen, van wie 181 geen remissie bereikten. Zij werden gerandomiseerd in twee groepen. Eén groep (n = 91) kreeg aripiprazol toegevoegd aan de bestaande behandeling en de andere groep (n = 90) kreeg placebo. Patiënten werden gedurende 12 weken gevolgd met remissie als primaire uitkomstmaat.

Een significant groter deel van de patiënten in de aripiprazolgroep bereikte remissie dan van degenen in de placebo-groep: 40 (44%) vs. 26 (29%); oddsratio 2,0; 95%-BI 1,1-3,7; p = 0,02. Echter, bij de aripiprazolgroep werden vaker akathisie en parkinsonisme gemeld dan bij de placebo-groep. Er was geen verschil in het voorkomen van suïcidale gedachten in beide groepen.

De onderzoekers concludeerden dat bij ouderen boven de 60 jaar oud die geen remissie bereikten van een depressie met een eerstelijnsbehandeling, toevoeging van aripiprazol effectief is in het bereiken en behouden van remissie. Dit is het eerste gerandomiseerde dubbelblind placebogecontroleerd onderzoek waarbij farmacotherapie bij de behandeling van therapieresistente depressie bij ouderen

is onderzocht met een goede opzet en zorgvuldige registratie en follow-up. Een punt van kritiek is de korte follow-upduur van 12 weken. Verder werden er geen bloedspiegels bepaald van venlafaxine, zodat niet duidelijk is of alle patiënten die 300 mg venlafaxine gebruikten ook een spiegel hadden binnen de therapeutische grenzen.

Opvallend is dat therapieresistentie in dit onderzoek gedefinieerd wordt als non-respons na 1 middel en niet 2 (SSRI's of TCA). Volgens het addendum voor ouderen bij de multidisciplinaire richtlijn depressie pleit men als tweede stap om een ander antidepressivum als monotherapie te geven, maar dit is gebaseerd op gegevens bij volwassenen en niet verder onderzocht bij ouderen.

Voor de praktijk in Nederland stellen wij voor om als derde stap aripiprazol toe te voegen aan een SSRI of TCA bij therapieresistente depressie bij ouderen.

Lenze e.a. hebben een waardevolle bijdrage geleverd aan de huidige kennis over de behandeling van therapieresistente depressie bij ouderen. Aangezien lithiumadditie ernstige bijwerkingen bij ouderen kan geven, zou toevoeging van aripiprazol een goed alternatief kunnen zijn.

LITERATUUR

- Lenze EJ, Mulsant BH, Blumberger DM, Karp JF, Newcomer JW, Anderson SJ, e.a. Efficacy, safety and tolerability of augmentation pharmacotherapy with aripiprazole for treatment-resistant depression in late life: a randomised, double-blind, placebo-controlled trial. *Lancet* 2015; 386: 2404-12.

AUTEURS

NASIR MUNIR, arts in opleiding tot psychiater, GGZ Westelijk Noord Brabant (GGZ WNB), Halsteren.

PHILIP MICHIENSEN, psychiater en A-opleider, GGZ WNB, Halsteren.

CORRESPONDENTIEADRES

N.A. Munir, Hoofdlaan 8, 4661 AA Halsteren.

E-mailadres: N.munir@ggzwnb.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

